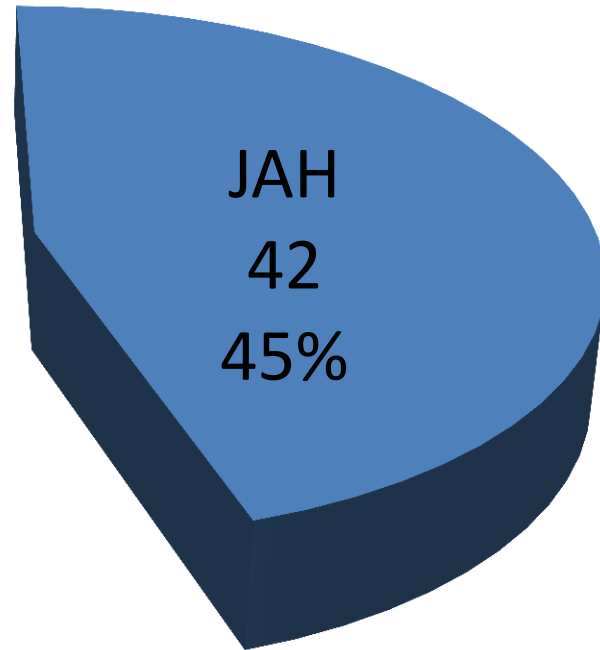
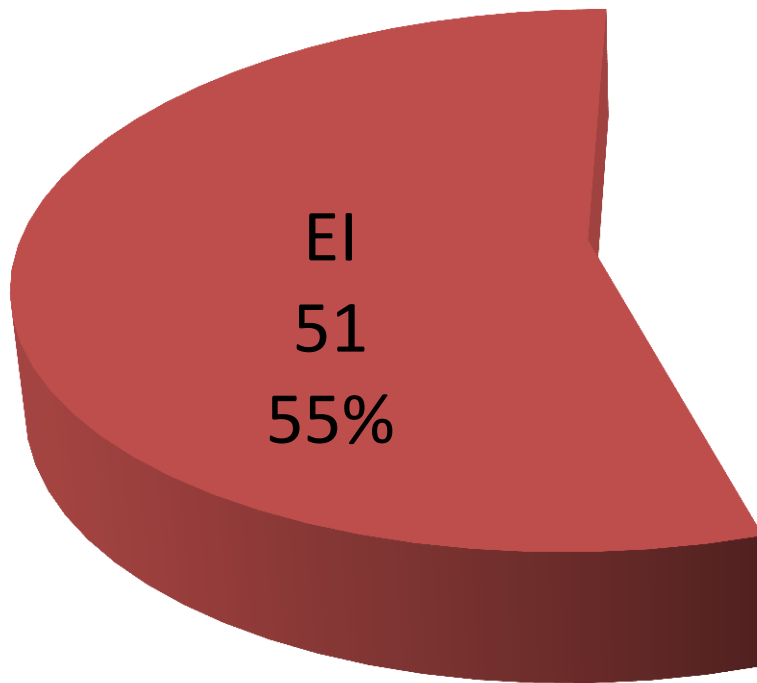

A high-speed photograph of a water drop hitting a surface, creating a series of concentric ripples. The drop is captured mid-fall, just above the point of impact, with a small crown-like shape forming at the base. The background is a soft, light blue gradient.

KOKKUVÕTE KONVERENTSI EELSEST KÜSITLUSEST

Kas Eesti avalik sektor on liiga suur?

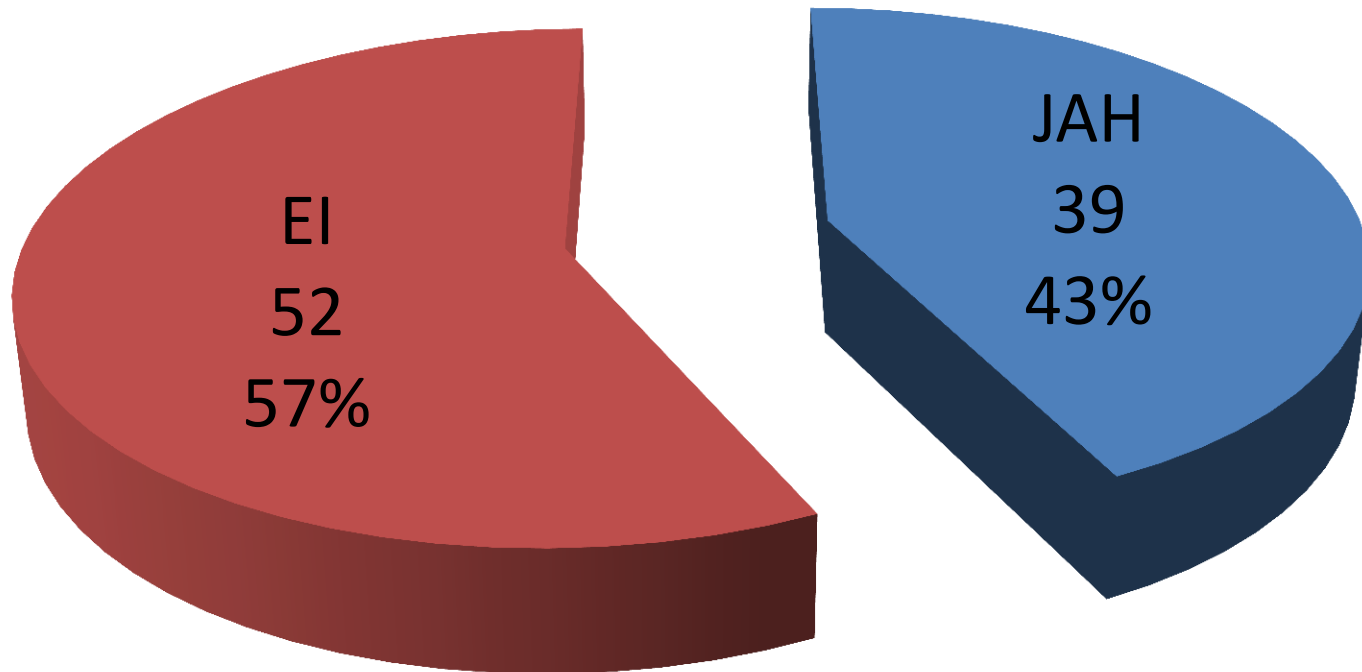
Mõned JAH-vastajate kommentaarid

- Tarbetut **dubleerimist**, piasjasjades nokitsemist, ettevõtluse segamist jms liiga palju. Ametkondade koostöö ja ühise asja ajamine puudub. Reaalsest elust, ettevõtluse ja kodanike vajadustest kaugenetakse. Kuigi on edusamme, on meie ametnikkond tavainimsete ja ettevõtjate suhtes ikka liiga käskiv-keelav, mitte toetav ja abistav.
- Puudub ametkondade vaheline **koostöö**, palju ametkondade funktsioonid on kattuvad ja neid saaks ühildada. Liiga palju dubleerimist.
- Erinevaid **kontrolle** ja kontrollimisi on liiga palju, rohkem üksikisiku vastututust ja tervet mõistust.
- Kindlasti ei ole meil liiga palju politseinikke, päästjaid, arste jm. riigieelarvest rahastatavaid töötajaid. Kuid oluliselt saaks kokku tõmmata **kohalikke omavalitsusi** (viies läbi haldusreformi)
- Suur on eelkõige **poliitikate elluviimisele ja haldusele** suunatud avaliku teenistuse osa nii KOV kui keskvalitsuse osas.
- Mina teeks väiksemaks, mitte rahaliselt vaid **inimeste arvult**. Aga kui nii suur, kui praegu, siis tuleks efektiivsust oluliselt tõsta.
- Kui suurust mõõta inimestega, siis tema **mõned osad on liialt suured** (nt omavalitsuste tasand). See liigne suurus tuleb ebaotstarbekast struktuurist ja ülesannete jaotusest. SKP-ga mõõdetuna on enam-vähem optimaalne.
- Avalikul sektoril on **omadus iseenesest kasvada** ja endale tööd ning funktsioone juurde luua. Samas tuleks aeg-ajalt küsida, kas kõik kunagi loodu on andiselt asjakohane ning kas ei oleks võimalik asju teha tõhusamalt? Iga-aastaselt võiks ministeeriumi või asutuse tasemel küsida, et kus on võimalik tekitada 2-5% kulude kokkuhoidu, mille arvelt saaks rahastada uusi kavandatavaid tegevusi?
- Ei usu, et **infokommunikatsiooni** tänase taseme juures on hädavajalik nii suur avalik sektor.
- Tõenäoliselt saaks hakkama väiksema arvu töötajatega, kuid tuleks sügavalt läbi vaadata kõik **ülesanded**, mida riik täidab. Täna tehakse ülesandeid, mis pole alati enam vajalikud. Samas nende kõigile riigile pandud ülesannetega ei suuda ka väiksema arvuga toime tulla, pigem on vahel tõsine probleem sellega, et antud ülesannete mahu juures on inimesi vähe.

Mõned EI-vastajate kommentaarid

- **Omariiklus** eeldab teatud suurusega avalikku sektorit; praeguse kokkutõmbamine tähendaks ka omariiklusest loobumist
- **Väikeriigi** puhul on paratamatult avalik sektor suhteliselt suurem kui suurtel riikidel, kuna mingil minimaalselt vajalikul tasemel peavad mõlemad täitma samu ülesandeid. Pigem on Eesti probleem avaliku sektori tasakaalustamatus: mõnedes segmentides on liiga palju inimesi ja mõnedes segmentides on avalik sektor tõmmatud nii õhukeseks, et iga pingetõusu kohal toimub kärisemine. See on suuresti tingitud ka sellest, et praegu on ülesanded riigi-, regionaal- ja kohaliku tasandi vahel jaotatud valesti. Osa otsuseid tuleb langetada tasandil, kus selleks pole võimekust, jõukust ega tegelikult isegi võimalust (süsteemi kui terviku toimimist mõjutavaid otsuseid ei saa teha selle üksikelemendi tasandil!). Osa otsuseid langetatakse samas liiga tseentsaalselt, süvenemata olukorda kohapeal ja ette nägemata tagajärgi nende kompleksuses.
- Maksumaksjad poleks nõus **avalike teenuste** hulka lähiajal ilmselt vähendama. Kaugemas tulevikus võib avaliku sektori osakaalu vähendamine olla vältimatu, et konkurentsivõimet ja tööhõivet säilitada.
- Eesti avalik sektor on minu hinnangul pigem kriitsel piiril, kus enam kitsamaks või "saledamaks" seda teha ei saa. Jah, võib olla üksikuid erandeid, kuid üldistades on pigem ametnike vähe, **töökoormus** on suur.
- Mitmete ülesannete puhul sõltub funktsiooni täitmine vaid mõne üksiku ametniku asjatundlikkusest ja töövõimest. Koosseisude vähendamine pigem alandaks **haldussuutlikkust** veelgi. Haldussuutlikkuse kasvuks pole aga vaja ka koosseise suurendada vaid personalipoliitikat ja töökorraldust parandada.
- Teatud ülesanded tulevad pidevalt juurde, pigem on **puudus** teatud tasemega töötajatest, kel oleks suurem analüüsipotentsiaal
- Ehk peaks teatud **sihtasutused** olema enam koos, st liidetud. Ehk peaks tulevikus olema mõni **riigiäriühing** vähem. **Ametnikkond** on optimaalne, arvestades, et peame EL õigust võtma üle samas mahus kui teised liikmesriigid, sh suurriigid.
- See võib nii tunduda, vaja oleks kokku tõmmata, aga tegelikult on ka **ootused** avalikule sektorile suured. Samas on **individuaalsel** tasandil kindlasti efektiivsuse ruumi.

Kas Eesti on liiga tsentraliseeritud riik?

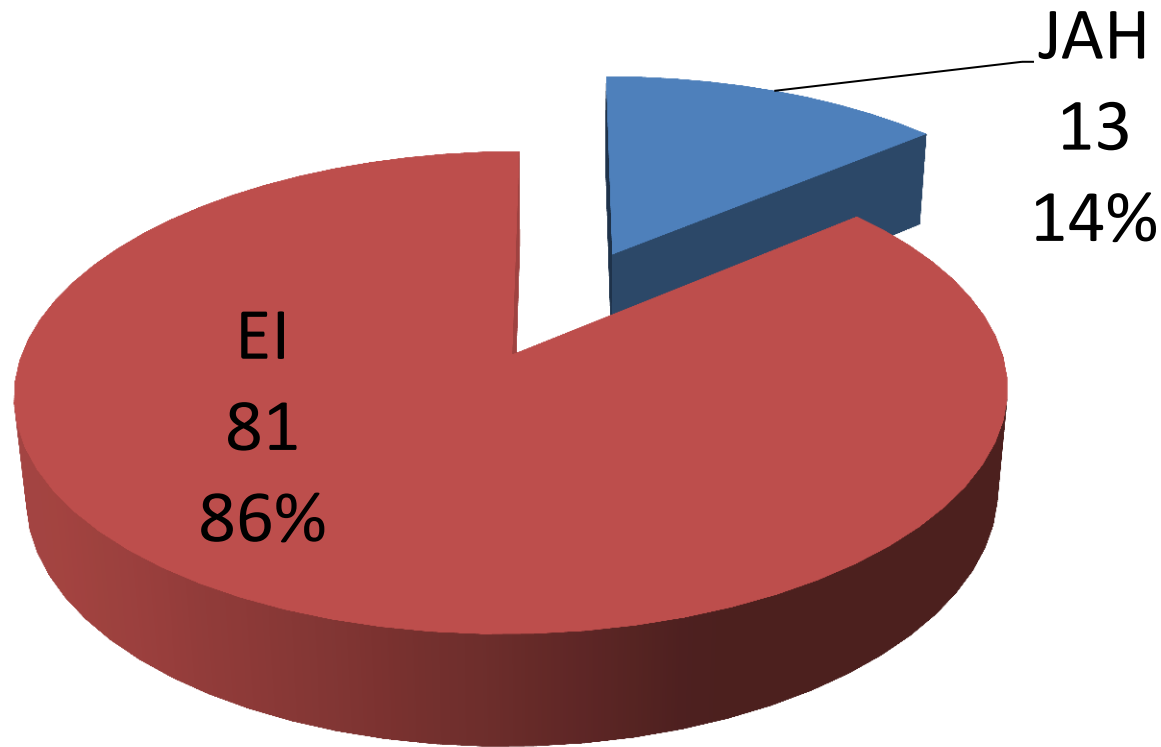
Mõned JAH-vastajate kommentaarid

- Paljud ülesanded, mis praegusel hetkel on riigiasutuste kanda, oleks võimalik **delegeerida era- ja mittetulundussektorile**, mille kaudu oleks enam inimesi ja institutsiooni vastutavad üldiste hüvede eest, toimiks jagatud vastutus. Ühtlasi oleks ka kulud ühtlasemalt jaotatud.
- **Kohalike omavalitsuste autonoomiat** on pidevalt vähendatud, mis on ühelt poolt tingitud nende vähesest suutlikkusest ning teiselt poolt ebatervest poliitilisest konkurentsist
- Tsentraliseeritus on pisut liialt suur. Olulisem oleks inimeste suurem **algatusvõime ja otsustamisjulgus** - tihtipeale oodatakse "kõrgemalt" suuniseid ja otsuseid, kuigi võiks ise asja lahendada. "Kõrgemal" on tihtipeale tekkinud arvamus, et "allpool" ei osata mõelda ja otsustada ehk ei saada aru, et tegelikult ei juleta ja ei omata piisavalt teadmisi-oskusi.
- **Usaldus** omavalitsuste suhtes on väike, samas delegeeritakse neile ülesandeid, mida nad tegelikult ei suuda täita. Maavalitsuste roll riigi valitsusasutustena on olematu. Tekkinud on superministeerium rahandusministeeriumi näol, kelle seisukohad on pädevad rahandus- ja eelarvepoliitikas, kuid ei pruugi seda olla teistes valdkondades
- Siin ma tegelikult vastaks jah ja ei, st mitmeid asju oleks võimalik tsentraalselt ka nii korraldada, et jääb sisse **valiku- ja otsustusvabadus** ülejäänud tasanditel ning kokkuvõttes oleks lahendused paremad - nt nn mechanism design'i põhimõtted koolivalikul kasvõi jm.
- Vastus on tegelikult jah ja ei. Küsimus on tegelikult selles, mis ja millised **valdkonnad** peavad olema tsentraliseeritud ja millised mitte. Tänapäevane süsteem on vähemalt sajandi ajast maha jäänud.
- Enamus riigi arendusrahasid tulevad EL tõukefondidest; sellega kaasneb bürokraatia, milles on oskust **strateegiliselt orienteeruda** väga kitsal seltskonnal. Poliitiliste organisatsioonidel sisuliselt see võime puudub (nii erakonna juhatustes, Riigikogus kui piirkondades). Sisuliselt otsustatakse kitsas ametnike ja poliitikute ringis enam pikaajalsi strateegilisi asju. Puudub kodanike kaasamise praktika, kus kodanik asetatakse valikusituatsiooni; kus oleks võimalik ka mitte-eksperdina otsustada emb-kumb lahenduskäik on sobivaim (paar, kolm mudel-lahendust koos poolt-vastu argumentidega puudub) ametnikel pole selleks enamasti aega ega tahtmiski.
- Fiskaalses mõttes kindlasti, sest KOV-l puudub sisuliselt maksustamisõigus ja KOV **maksutulu** on suhteliselt väike.

Mõned EI-vastajate kommentaarid

- Ei tea ühtegi selget juhtumit, kus mõni funktsioon on vägisi tsentraliseeritud, kuigi nn allpool oleks **suutlikus** olemas
- Siin ei ole ühest vastust. **Sõltub valdkonnast. Väikeriigis** ongi mõistlik riigi tegevusi rohkem tsentraliseerida, kuid see ei tohi toimuda piirkondliku arenguvõimekuse arvel.
- Peaks alustuseks ära defineerima, milliste kriteeriumide järgi tsentraliseeritust hinnata. **Kodanikuühiskond** võiks olla tugevam ja tegusam, kui kodanikkonna võimekus kaasa rääkida ei peaks tulema riigi nõrgendamise arvelt.
- Ma ei julge seda küll väita. Vaadates **Tallinna** linna, on näha, et riikliku tsentraliseerimisega pole siin küll midagi tegemist.
- Liiga palju funktsioone on pandud kohalikele omavalitsustele, millest mõned ei ole **võimelised** oma väiksuse tõttu neid täitma.
- Kohalike omavalitsuse võimekus ei ole piisav nendele pandud ootuste täitmiseks. Riigivalitsemise mudelina kasutame **detsentraliseeritud** valitsemist, mis võib väikeriigile liiga kallis ja **kohmakas** olla.
- Võiks olla riigina palju tsentraliseeritum, kuid sellega koos peaks kaasnema ka **kaasamistöö** ja alumises otsas otsuste formeerimise meetodid.
- **Ressurssi on vähe** ja seda lihtsalt väikesteks osadeks jagada pole mõistlik.
- Eestis on liialt **väiksed omavalitsused**, et neile anda palju sisulisi ülesandeid täita. Eesti on väga tsentraliseeritud riik, kuid väikeriigi puhul on see väga normaalne. Sellise rahvastiku arvu puhul pole minu arvates teisiti võimalik. Haldusreformi läbiviimisel võiks muidugi mõelda, kas on veel ülesandeid, mida saaks KOV le anda. Praegu pigem mitte.
- Tsentraliseerimine toimub õiges kohas ehk **andmete** ja süsteemide **ristkasutuses**.

Kas Eestis oleks koordineerimise ja koostöö parandamiseks vajalik luua avaliku halduse ministeerium?

Mõned JAH-vastajate kommentaarid

- On üsna selge, et sellised **suured riiklikud ülesanded**, mis hõlmavad mitme erineva ministeeriumi haldusala, ei taha edeneda ilma, et selleks oleks olemas mingi **koordineeriv asutus**. Tavaliselt on selleks loodud portfelli ministri ametikoht. Kuid nii mastaapset ülesannet nagu avaliku halduse põhjalik reform oleks võimalik läbi viia **peaministri** otsese juhtimise ja kontrolli all.
- Eesti riigivalitsemise suurim puudus on ministeeriumide horisontaalse koostöö puudulikkus; s ageli koguni rivaliteet eri valitsemisalade subjektide vahel. Avaliku halduse (või muu nimega) ministeeriumi loomise idee on päevakorral juba 1994st aastast. Selleks ei pea suurendama ametnike arvu, vaid **koondada** tuleks erinevatest valitsusinstiitutsioonidest riigi kui tervikuga **tegelevad üksused** ning nende funktsioone pisut kohendada.
- Võimalik, et sama eesmärki saab lahendada ka **olemasolevate struktuuride baasil**. Peaministri vastutus on luua valitsuses selline õhkkond, et koostöö ja koordinatsioon oleks enesestmõistetav eesmärk. Kui ministrid ja koalitsioonipartnerid seda eesmärki ei jaga, siis vaevalt aitab ka eraldi ministeerium.
- Kas see just ministeerium peab olema, seda ei oska öelda. Kuid riigi pidamise korrastamiseks tuleks **mingi üksus** tekitada küll.

Mõned EI-vastajate kommentaarid

- Uus ministeerium küll ei aita, pigem ikka **ladus koostöö valitsuse sees** ja avaliku halduse küsimustes ennekõike rahandusmin., justiitsmin., sisemin. ja riigikantselei vahel
- Ei näe vajadust. Rahandusministeeriumi rolli vähenemine ning **valdkondlike ministeeriumite rolli suurenemine** võiks anda ka hea efekti, kuna suurendab valdkondlike ministeeriumite vastutust. Seeläbi tekiks neil endil suurem soov koostööd teha. /.../
- /.../ senine **regionalministeri** ametikoht võiks olla laiendatud nii, et ta kohaliku omavalitsuse reformi (mis liiatigi taandatud kitsalt piireformile) asemel tegeleks riigireformiga laiemalt. Vähemalt ilma regionaalhalduse paralleelse korrastamiseta ei saa vähegi tulemuslikult tegeleda ka kohalike omavalitsuste piireformiga.
- Kindlasti mitte. Täiendava funktsionaalse ministeeriumi asutamine kehtiva Vabariigi Valitsuse seaduse kohaselt (mille regulatsioonid on paraku jäänud ajale jalgu) ei saaks loodav ministeerium piisavat pädevust ministeeriumide ülese koordineerimisfunktsiooni täitmiseks. /.../ Seetõttu tuleks üle vaaadata/revideerida seisukohti, mille kohaselt piirati **Riigikantselei** pädevust. Samas oli selle koosseisus tegutsenud Euroopa integratsioonibüroo tegevus edukas ja tulemuslik. Kindlasti oleks vaja taas ellu kutsuda Eesti Haldusjuhtimise Instituutsiooniga sarnane instituutsioon, mille pädevuses on riigi järjepidev sõltumatu uurimine ja selle tulemuste põhjal soovitude andmine Vabariigi Valitsusele ja ka ametnike koolitus.,
- Pigem oleks vaja **tehnoloogia ministeeriumit**. Mitte tehnoloogia arendamiseks, vaid tehnoloogiate kasutuselevõtuks riigivalitsemise tõhustamiseks ja uute võimaluste loomiseks riigis. /.../
- Püsivatel struktuuridel (ministeerium on püsiv struktuur) on kalduvus enda eksistentsi õigustada ja enda **ülesandeid ülepaistada**. Samuti on ministeeriumitel komme vastanduda üksteisele. Koordineerimise ja koostöö sund peab tulema nõ **samm kõrgemalt** (parlamendi, valitsusjuhi, riigikantselei vmt tasemelt), arusaamine peab aga ise kujunema.
- Piisaks korralikust **analüüsist ja kaardistamisest** avaliku sektori instituutsioonide funktsioonide kohta, millest võiksid välja kujuneda reformide alused.
- **Bürokratia lisamine** ei paranda koostööd, vaid muudab riigiaparaadi kohmakamaks.
- Ühe uue instituutsiooni juurdeloomine ei paranda eaproportsionaalselt suure haldusaparaadi koostöövõimet, probleem on **koostöökultuuri** puudumises. Isegi ühe ministeeriumi sees ei suudeta infot vahetada ja asju kooskõlastada - kuidas siis ühe ministeeriumi lisandumine peaks seda suutma. Ei-ei-ei!
- Asutustevaheline koostöö ei käi läbi keskse ministeeriumi, seda tuleb teha **mitmepoolselt ja igas valdkonnas**. Tuleb edendada koostööle orienteeritud halduskultuuri (ja ka poliitilist kultuuri), mida toetaksid konkreetset mehhanismid koostöö soodustamiseks (nt valitsemisalade ülene eelarvestamine, kaasallkirja instituutsioon, ministeeriumidevahelised rakkerühmad).
- Leian, et see ei ole vajalik, kuna koordineerimine ja koostöö **toimib efektiivselt**.
- /.../See on **kõige lollim idee** mida ammu kuulda on olnud! /.../